

Musikk for teaterscene – veiledning til kontraktinngåelse

Innenfor musikk for teaterscene skiller vi mellom to avtaleformer: 1) **Store rettigheter** og 2) **Små rettigheter**. Med **store rettigheter** mener vi *musikal, opera, ballett* osv. - genre hvor musikken er helt sentral for og uløselig knyttet til stykkets fremdrift. Med **små rettigheter** mener vi *nyskrevet scorekomposisjon til en teaterforestilling*. Som for eksempel når en komponist setter musikk til Den Nasjonale Scenes oppsetning av «Gjengangere». Musikken fungerer her som en «underscore», og kan være underliggende musikk eller lydbilde.

Her snakker vi altså om to ulike avregningsmåter og avtaleverk, avhengig av hvilken type musikkdramatisk komposisjon som skal skrives. Hvilken form for bestilling som foreligger - om det er for eksempel en helaftens musikal eller bakgrunnsmusikk til sceneforestilling, må altså først avklares.

1) Store rettigheter

Ved **Store rettigheter** honoreres komponisten ved *et bestillingshonorar for verket, i tillegg til en royaltydel per solgte billett*. Foreløpig eksisterer det ikke formaliserte faste satser verken for bestillingshonoraret eller royaltyavklaring (NOPA arbeider med dette for øyeblikket). Det kan være naturlig å ta et varsomt utgangspunkt i [NOPA og Komponistforeningens satser](#) for komposisjon når det kommer til bestillingshonorar. Det er vanlig å dele utbetalingen i tre; ved kontraktsinngåelse, ved prøvestart, og ved premiere.

Frem til formaliserte avtaler er på plass, er NOPAs anbefaling for royalties følgende: Dramatikerforbundet og NTO* (Norsk teater- og orkesterforening) har en generell avtale om at dramatiker skal ha ca 13 % royalty pr solgte billett (brutto), ved nyskrevne tekstlige verk. Ved musikkdramatik innen store rettigheter, anbefaler NOPA derfor at det skrives en avtale mellom dramatiker (eller annen opphaver) og komponist som klargjør at royaltyprosenten *fordeles likt på dramatiker (eller annen opphaver) og komponist. Dvs. at komponist bør sitte på en royaltyrettighet på 6-7%*. Det bør også artikulere i avtalen at rettighetene til verket, for eksempel ved videresalg til andre teaterhus, skal eies av dramatiker og komponist, i sameie.

Det er verdt å merke seg at teatrene ofte foreslår at bestillingshonoraret utbetales som et forskudd på royalty. Dette mener vi ikke er tilstrekkelig, og man bør få betalt både for selve komponeringsjobben, samt gjennom royalties ved en prosentsats av brutto billettinntekter.

2) Små rettigheter

Ved **Små rettigheter** inntreffer avtalen av 22.06.2018 mellom NTO og komponistorganisasjonene. [Avtalen finner du under punkt G her](#). Denne avtalen går delvis via TONO, det vil si at totalhonoraret består av *et bestillingshonorar, i tillegg til en avregning fra TONO etter fremføring*. Bestillingshonoraret følger faste satser, som står utskrevet i avtalen.

Små rettigheter inntreffer også når musikk som allerede er skrevet, utgitt og forvaltes av TONO, benyttes i teateroppsetninger. Da faller imidlertid bestillingshonoraret bort.

Den nye avtalen fra juni 2018 inneholder noen spesifiseringer og tilføyinger som komponistorganisasjonene har vært opptatt av å få inn. Dette gjelder særlig punkt 4 «*Særlig krevende oppgaver*», punkt 5

«prøvetimer/planlegging» og punkt 6 «forhold som reguleres ved egen avtale». I forhold til disse punktene, bør følgende klargjøres ovenfor oppdragsgiver:

Punkt 4) Hvis verket ditt er av stor kompleksitet, og derfor krever *særlig grad av musikalsk arrangering*, bør dette gi rom for en økonomisk kompensasjon. Hvor grensen går for kompleksitet, kan være gjenstand for diskusjon. (Men som en tommelfingerregel kan det være greit å ta utgangspunkt i at om verket krever *notert utarrangering* for mer enn 7-8 stemmer er det naturlig med en kompensasjon for dette.)

Punkt 5) Deltagelse ved prøver: At komponisten er til stede ved deler av teaterverkets innstudering er som regel nødvendig. Imidlertid har vi sett en tendens til at komponisten forventes å være til stede i urimelig stor grad. Dette punktet åpner for at om komponisten kreves til stede *utover* et avtalt antall prøver, så skal dette honoreres. Det er derfor viktig at regissør, komponist og produsent ved kontraktsinngåelsen avklarer forventet og nødvendig tilstedeværelse ved innstudering. Hvor omfattende dette er, vil variere fra samarbeidsform til samarbeidsform; noen teatermusikalske verk skrives ferdig ved skrivebordet, mens andre oppstår i møte med prøver og skuespillere.

Punkt 6) Hvis komponisten bidrar i innstuderingsprosessen i andre roller enn den rent kompositoriske, for eksempel som repetitør eller annet, skal dette honoreres utover komposisjonshonoraret.

Under dette punktet presiseres det også at studioleie og produksjon av innspilling ikke inngår i komposisjonshonoraret, men spesifiseres i egen avtale. I denne sammenheng er det viktig med en forventningsavklaring før kontraktsinngåelse: Hvis hele verket er elektronisk, og innspilling som sådan er en del av komposisjonsprosessen, er det naturlig at dette faller inn under bestillingshonorar. Hvis det imidlertid utover komposisjon kreves ekstra innspilling, studioleie etc. til bruk for dramatisering, skal disse kostnadene dekkes utover komposisjonshonoraret. Hvis musikkens karakter skal være av symfonisk uttrykk gjort i elektronisk innspilling (samples), og dette for komponisten medfører betraktelig merarbeid i ferdigstilling og lyddesign, er det naturlig med en honorarkompensasjon for dette.

Generelle råd

En del teaterhus har en tendens til å vise til teatermusikkavtalen mellom NTO og NOPA/Komponistforeningen også ved musikalbestilling. Musikal skal som tidligere nevnt avregnes ved store rettigheter. Ved musikalkomposisjon - hvor musikken har en så sentral funksjon og er av stor kompleksitet - er det ikke naturlig å benytte satsene fra NTO, som er ment for små rettigheter, da disse ikke vil speile arbeidets omfang. (Se da tidligere nevnte pkt 1) anbefaling på kontraktinngåelse for *store rettigheter*.)

Vær også obs på at noen teatre bruker begrepet «skapende musiker» i sin kreditering av komponister som også bidrar musikalsk på scenen under forestilling. Vi anbefaler at alle opphavere sikrer at de skal krediteres som komponist i sin kontrakt med teatrene.

* NTO er organisasjonen for norske offentlige teatre og orkesterforeninger. De aller fleste store norske teaterhus er medlemmer i denne foreningen, og forholder seg derfor til avtaleverk gjort av den.